

Det kan ske på følgende måder:

- 1) Som almen forberedelse. Højskolernes kurser vil via deres vægt på almene perspektiver og faglige og personlige kompetencer i sig selv være forberedende til formelle uddannelser. Mange højskoler tilrettelægger undervisningen sådan, at eleverne får mulighed for at orientere sig bredt i faglige områder forud for deres studievalg. Folkehøjskolernes Forening har fremlagt tal, der illustrerer, at ophold på en højskole kan være med til at mindske risikoen for, at eleverne efterfølgende skifter uddannelse.
- 2) Som forberedelse til ekstern prøve. En højskole kan vælge at undervise i faglige områder, der svarer til optagelseskravene på bestemte formelle uddannelser. Det drejer sig f.eks. om forberedelse til optagelse på pædagogseminariene, politiskolen, journalisthøjskolen og forskellige kunstneriske uddannelser. Ligeledes kan undervisningen på en højskole være tilrettelagt på et fagligt niveau, der sætter eleverne i stand til efter højskoleopholdet at gå til prøve eller eksamen på en uddannelsesinstitution som selvstuderende.
- 3) Som anden forberedelse til optagelse på en konkret uddannelse. På nogle uddannelser indeholder optagelsesbetingelserne en bedømmelse af de studerendes tidligere arbejder – f.eks. design- og arkitektskolerne. Et sådant forberedende arbejde kan i nogle tilfælde indpasses i et højskolekursus.
- 4) Ved samarbejde med uddannelsesinstitutioner. Højskoler og uddannelsesinstitutioner kan samarbejde således, at et højskoleophold kan give merit i uddannelsen. Aftaler træffes mellem den enkelte højskole og uddannelsesinstitution og bygger på, at højskolen kan beskrive og evt. dokumentere sit faglige indhold over for uddannelsesinstitutionen. Det kan f.eks. være et samarbejde om en del af liniefagsundervisningen på læreruddannelsen, hvor højskoleopholdet efterfølgende giver merit i uddannelsen. Muligheden for at udnytte højskolelæreres specifikke kompetencer kan også ske ved, at de kan blive undervisere/vejledere i forbindelse med afløsningsopgaver m.v. på alle typer uddannelser fra de korteste til de længste universitetsuddannelser.
- 5) Et højskolekursus kan kombineres med en uddannelse eller et studium, når en studerende har behov for at skifte miljø. Højskoleopholdet kan virke motiverende og afklarende for den studerende.
- 6) Kurser uden for højskoleloven. En højskole kan som indtægtsdækket virksomhed tilrettelægge kurser, der ikke opfylder tilskudsbetingelserne i

lov om frie kostskoler. Disse kurser tæller ikke med i højskolens tilskudsgrundlag. Det kan f.eks. dreje sig om kurser for en lukket deltagerkreds, eller f.eks. forberedende voksenundervisning (FVU).

Det er Højskoleudvalgets opfattelse, at de gældende muligheder ikke er erkendte og derfor ikke udnyttes hensigtsmæssigt. Højskolernes netværk til uddannelsesstederne er ikke særlig omfattende, og omvendt kender mange uddannelsesinstitutioner for lidt til de muligheder, som et samarbejde med en højskole kunne give f.eks. i form af studieforberedelse, faglig dygtiggørelse og rekruttering af elever og studerende fra hele landet.

Højskoleudvalget foreslår på denne baggrund, at en tydeliggørelse sker ved, at der udarbejdes en vejledning i samarbejde mellem højskoler og formelle uddannelsesinstitutioner, ved at samarbejdsmulighederne indskrives i relevant uddannelseslovgivning, ved at der sker en kortlægning af samarbejdet, og ved at det tydeliggøres, hvilke kompetencer højskoleeleverne har mulighed for at udvikle. Undervisningsministeriet vil medvirke til udarbejdelse af en vejledning om samarbejdsmulighederne mellem de frie kostskoler og uddannelsesinstitutioner, der giver kompetencegivende uddannelser.

I overensstemmelse med et flertal i Højskoleudvalget stilles forslag om, at prøveforberedende og kompetencegivende undervisning i henhold til anden lov i begrænset omfang kan indgå som en del af en elevs kursus på en folkehøjskole, husholdningsskole eller håndarbejdsskole.

Oprindeligt indeholdt højskolekurser undervisning, der gav landbougdommen færdigheder og viden, der var nyttige i deres erhvervsmæssige virke. I takt med forlængelsen af undervisningspligten og udbygningen af de ordinære ungdomsuddannelser er de erhvervsrettede elementer i højskolekurserne bortfaldet, og kurserne opfattes – såvel inden for skoleformen som i samfundet i øvrigt – som almene og alment dannende tilbud. Forslaget bryder med denne ret sene opfattelse af højskolekursernes rent almene karakter.

Folkehøjskolernes særlige kendetegn er, at skolerne er kostskoler, hvor der ud over undervisningen er et samvær ikke alene mellem eleverne, men også mellem elever og lærere. Det skaber et særligt læringsmiljø, der vil kunne tiltrække nogle af de unge, der ikke er kommet i gang med en kompetencegivende uddannelse, og som ikke umiddelbart har udsigt til at påbegynde en sådan. Det foreslås, at undervisningsministeren fastsætter regler om ordningen, herunder om, hvilke uddannelser, der kan indgå som en del af en